

Základy vyhledávání ve volných zdrojích

Internet - globální informační síť

- celosvětový systém navzájem propojených počítačových sítí (tzv. „sítě sítí“)
- nemá vlastníka, žádné řídicí centrum, které by rozhodovalo co, kde a kdy bude v síti zveřejněno
- provozem a dalším vývojem Internetu se zabývají nevládní organizace (ISOC – Internet Society, W3C – WWW Consortium)
- je zdarma

Historie Internetu

- první vize počítačové sítě – 1946 v povídce Murray Leinstera „A Logic named Joe“
- původně vyvíjen pro vládní a armádní účely
- 1969 – ARPANET – první předchůdce – propojení 4 počítačových sítí (USA)
- 1972 – první e-mailový program
- 1973 – TCP (Transmission Control Protocol) – umožňuje přenos dat mezi počítači propojenými do sítě (dnes – TCP/IP – sada protokolů pro komunikaci v počítačové síti)
- 1987 – vznik pojmu Internet
- 1989 – návrh vývoje www a hypertextu
- 1994 – komercializace Internetu
- 2006 – 1mld. uživatelů

Základní služby Internetu

- WWW
- elektronická pošta
- Instant messaging
- FTP
- VoIP (Voice over Internet Protocol)

Internet jako informační zdroj

- výběr zveřejněných informací není nikým odborně editován a kontrolován
 - informace neaktuální, chybí datování vzniku
 - nekvalitní, nelze ověřit původní zdroj
 - chybí informace o původnosti zdroje (původní, převzatý)

Web - viditelný x neviditelný

- **viditelný web** (visible web, surface web) – volně prohledatelné zdroje
- **neviditelný web** (invisible web, hluboký, deep web) – zdroje, jejichž obsah není dostupný prostřednictvím standardních vyhledávacích strojů (jsou pro ně neviditelné) – databáze, stránky chráněné heslem, neodkazované webové stránky

Nástroje viditelného webu

- **předmětové katalogy** (prohlížení, browsing) – logicky ručně roztríděné odkazy
 - Seznam (<https://www.seznam.cz/>), Yahoo (<https://www.yahoo.com/>)
- **vyhledávače** (vyhledávání, searching) – komponenty robot, index, vyhledávací stroj
 - Google (<http://www.google.cz>), ask.com (<https://www.ask.com/>), AltaVista (<https://www.altavista.com/>), nově www.cuil.com (<http://www.cuil.com>)
 - **metavyhledávače** – paralelně prohledávají více vyhledávačů
- Metacrawler (http://omgblockedsips.com/?honeypot¶ms=QjGCa85uLILh52RB2yz1CM_BL349_5Bf0JNiUUqXazRPJ41IZt4TSqz2kaNH-RvYWDyA7hXo4CkWZSjHxJv-ngL-1vbakX7AZcKOOVjel-vgFYIx7P3McmKLizjeINISWnvJZOj-xi37csnnYkagZv9KqcckKO7Hp9UIRjLUnAUFXWaZgtUKYa0ukfWKZM5Z7GRDoP_8c1SJ1NptFHsACg), Dogpile (<http://www.dogpile.com/>)
- www.vyhledavace.net (<http://www.vyhledavace.net>)

Základy rešeršní strategie - tipy a triky

Vyhledávání frází, zástupné znaky

- uvozovky vytvoří frázi
- tzv. wild card symboly - ?, *, \$

Booleovské operátory

- **AND** (= all of the words) – zužuje dotaz
- **OR** (= any of the words) – rozšiřuje dotaz
- **NOT** (= odstraňuje nežádoucí odkazy)

Př. Zámky NOT ((zabezpečovací AND zařízení) OR uzamykací OR FAB OR vstup OR dveře OR dveřní OR klíče)

Proximitní operátory

- Specifikují posloupnost nebo vzdálenost mezi hledanými výrazy
- **NEAR** – určí maximální vzdálenost slov (např. x near/3 y → x a y budou max. 3 slova od sebe)
- **ADJ** (adjacent) – výrazy vedle sebe, ale nezáleží na pořadí
- **Followed by** – výrazy vedle v přesně daném pořadí

Volné informační zdroje - medicína

- www.nlk.cz/nlkcz/infozdroj/infozdroj.php (<https://nlk.cz>)
- pez.cuni.cz (<http://pez.cuni.cz>)
- MediClub
- Zdrav.cz

Internet dnes - Web 2.0

- Pojem popisuje trendy a nové možnosti Internetu
- Pojem poprvé použit 2004 Tim O'Reilly
- Ross Mayfield – „Web 1.0 was commerce, web 2.0 is people“
- Uživatelé mohou více než jen získávat informace

Dříve

- obsah webu vytváří jeho vlastník
- aktualizace dle možností vlastníka
- neexistuje komunita – návštěvník je pasivní příjemce informace

Internet dnes - Web 2.0

- Návštěvníci se aktivně podílejí na tvorbě obsahu
- Interakce nutná – formou diskusí, chatu, osobního profilu
- Web je živý organismus – miliony tvůrců obsahu
- Vznik komunit – zájmové, profesní – vytváření osobních profil
- blogy, wiki systémy
- AJAX – mění obsah svých stránek bez nutnosti jejich znovunačítání (mapy – zoom)
- tagování, folksonomie
- RSS – vyžádané upozornění na novinky na vybraných stránkách

Vyhledávací stroje Webu 2.0

- www.kartoo.com (<http://www.kartoo.com>)

Odkazy

Související články

- Informace a informační instituce
- Katalogy (1. LF UK, NT)
- Základy vyhledávání ve volných zdrojích
- Orientace v dostupných e-zdrojích
- Informační zdroje na UK
- Fulltextové elektronické informační zdroje
- Citování použité literatury
- Digitální portfolio z pohledu VaV
- Písemná vědecká nebo odborná komunikace

Zdroj

- KRAJÍČKOVÁ, Jitka. *Základy vyhledávání ve volných zdrojích* [online]. [cit. 2012-03-15]. <<https://el.lf1.cuni.cz/p97169685/>>.